

## **ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ДОКУМЕНТООБІГУ КРЕДИТНИХ ТОВАРИСТВ В УКРАЇНІ.**

З роками формування бухгалтерського обліку кредитних установ удосконалювалась і звітність. У ній відображаються показники діяльності спілок, які формуються при здійсненні усіх господарських операцій. Вони у свою чергу знайшли відображення у бухгалтерських документах. Правильність їх відображення формує точні звіти за допомогою яких можна проаналізувати динаміку розвитку кредитних спілок. Документообіг є важливою ланкою обліку, яка відображає тенденцію розвитку діяльності спілок. Від нього залежить безперервне спостереження за змінами у діяльності спілок. Відповідно до потреб користувачів кількість документів збільшувалася, змінювала свій зовнішній вигляд, що дало поштовх до змін і самої звітності, яка вдосконалювалася, а тепер набула електронного вигляду. Варто зауважити, що в Україні недостатньо глибоко розглядалося питання документального забезпечення кредитних спілок, відсутній єдиний підхід, щодо його формування та неналежне оформлення господарських операцій. Однак, формування системи бухгалтерського обліку і звітності кредитних установ стала об'єктом дослідження порівняно недавно. Серед вітчизняних учених-аналітиків, які займалися вивченням особливостей кредитних спілок знайшли відображення в працях таких вчених, як: Бебешкіна І., Гончаренко В. В., Івасюк І.

Така ситуація вимагає опрацювання досвіду організації обліку та звітності в Україні. Інформаційним джерелом дослідження виступили праці з ведення бухгалтерського обліку та звітності І.Івасюка: «Рахівництво кредитних товариств» 1924 року, «Рахівництво кооперативних товариств» 1924 року та «Банкова справа» 1925 року. У даних працях відображається досвід кооперативної природи кредитних спілок. Автор показав зразки форм документів, описав як правильно і з точністю заповнювали бланки по здійсненню господарських операцій, рахівництва та діловодству. У цих книгах Івасюк відобразив бланки документів, які давали змогу вести на тодішній час рахівництво кооперативів. Він чітко відобразив всі особливості у діловодстві [3].

На сьогоднішній день оформлення документів на членство в спілці та відкриття рахунків є достатньо великою процедурою. Оскільки, перелік наведених документів кредитних спілок сьогодні є більшим у порівнянні з наведеним переліком документів у книзі І.Івасюка (табл. 1).

Таблиця 1

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДОКУМЕНТІВ,  
ЯКІ ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ КРЕДИТНИМИ СПІЛКАМИ УКРАЇНИ  
ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ВНЕСКАМИ ТА РАХУНКАМИ ЧЛЕНІВ**

| Документи кредитних спілок станом на 2009 рік  | Документи кредитних спілок за І.Івасюком станом на 1924 рік |
|------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|
| Заява на відкриття рахунку                     | Заява на прийняття в членство                               |
| Заява на проведення операцій з рахунком        | Книга заповітних розпоряджень та умов видачі вкладів        |
| Картка особового рахунку                       | Книга капіталів (особові рахунки)                           |
| Чекова книжка                                  | Книга пайового капіталу                                     |
| <i>Ощадна книжка</i>                           | <i>Квиток</i>                                               |
| <i>Розрахункова книжка</i>                     | <i>Розрахункова книжка</i>                                  |
| <i>Членська книжка</i>                         | <i>Вкладна книжка</i>                                       |
| Угода про ощадні термінові та цільові внески   | Книга вкладів термінових (особові рахунки)                  |
| Алфавітна картка члена                         | Книга вкладів не термінових (особові рахунки)               |
| Алфавітна картка співвласника                  | Книга цінних паперів (особові рахунки)                      |
| Доручення члена по рахунку                     | Денник скарбника                                            |
| Ордер на вкладення та отримання коштів рахунку | Ордер на отримання коштів                                   |
| Ордер на переказ коштів з рахунку              | Ордер на вкладення коштів                                   |

Створення нових документів відіграє важливу роль у документуванні бухгалтерських операцій кредитних кооперацій. Вони дали можливість більш глибоко володіти інформацією про члена спілки, що призвело до покращення ведення обліку для внутрішніх користувачів кредитної спілки, але для кожного члена спілки можливо не зовсім зрозумілий характер заповнення документів. Наприклад, заяву на відкриття рахунку і заяву на проведення

операцій з рахунку можна об'єднати в один документ, оскільки при відкритті рахунку член спілки має на меті ним користуватися, тобто проводити різного виду операції, як це показав І.Івасюк. Тому необхідно спростити перелік документів, щоб члену спілки була зрозуміла мета їх заповнення.

Для кредитної спілки одним із видів діяльності є надання позики своїм членам під заставу майна або майнових прав та здійснення пов'язаних з цим фінансово-кредитних операцій, а при наявності вільних коштів — іншим кредитним спілкам та їх асоціаціям. Всі кредитні спілки оформляють позики на основі таких основних документів: письмової заяви члена на отримання позички; кредитної угоди та документа який гарантує повернення позики (запорука, застава та ін.) [1].

Крім цього, в практиці роботи окремих кредитних спілок застосовуються й інші документи, які дозволяють підняти процедурний, юридичний, бухгалтерський та аналітичний рівні позичково-кредитної діяльності. А в книгах І. Івасюка ця процедура є спрощеною.

Головною перешкодою для ефективного розвитку кредитних спілок в Україні є застаріле і недосконале законодавство в цій галузі. Тому основними завданнями як в умовах сьогодення, так і в найближчому майбутньому повинні стати:

- вдосконалення документального забезпечення кредитної системи;
- покращення системи документообігу;
- розробка декількох програм, щодо внесків членів;
- формування системи інформаційного забезпечення умов членства в спілці для населення та ін.

Відносна необізнаність населення про українські кредитні спілки фактично стримує їх популяризацію й подальший розвиток. Кредити, які надають кредитні спілки, у багатьох випадках мало чим відрізняються від кредитів комерційних банків, які тягнуть за собою досить тривалу процедуру оформлення документів. Залучення нових членів, а з ними і зростання фінансового потенціалу, можливі лише за явних переваг фінансово-кредитної політики кредитних спілок над аналогічною політикою інших фінансово-кредитних інститутів. Кредитна кооперація на сьогодні має великі перспективи розвитку на Україні, оскільки є значна потреба у дешевому та доступному кредиті як на виробничі потреби, так і для особистого споживання. Однак необізнаність нашого населення не дозволяє йому скористатися даною можливістю.

## **Література**

1. *Гончаренко В. В.* Кредитні спілки як фінансові кооперативи: міжнародний досвід та українська практика / Гончаренко В. В. — К. : Наукова думка, 1997. — 240 с.
2. *Івасюк І.* Рахівництво кооперативних товариств / Івасюк І. — Подєбради, 1924. — 154 с.
3. *Івасюк І.* Банкова справа: бланки по операціях, рахівництву та діловодству / Івасюк І. — Подєбради, 1925. — 205 с.

**Фоміна О. В.**, канд. екон. наук, старш. викл.  
кафедри бухгалтерського обліку, КНТЕУ

## **РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В ЕФЕКТИВНОМУ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ**

Стрімкий розвиток трансформаційних процесів обумовлює необхідність перегляду підходів до облікового забезпечення системи управління підприємством з метою підвищення ефективності використання даних для вирішення сучасних проблемних завдань. Тому найважливішою відправною точкою при впровадженні системи управлінського обліку є визначення стратегічно значущих цілей підприємства, окресливши вимоги до необхідної інформації та забезпечити її наявність.

Упровадження системи управлінського обліку дозволить вищому менеджменту підприємства:

- окреслити стратегію розвитку бізнесу і визначити цілі та шляхи їх досягнення;
- розрахувати ефективність бізнесу в цілому і по кожному підрозділу окремо;
- визначити пріоритетні напрями інвестиційних та інноваційних процесів на підприємстві;
- ефективно використовувати систему збору, консолідації та аналізу інформації для оперативного виявлення і вирішення проблем;
- підвищити ефективність використання грошових ресурсів;
- організувати багатоступінчасту систему внутрішнього контролю;
- оптимізувати систему управління витратами;
- впровадити систему бюджетування і планування;